

Het Dordtse Sportkompas

Sportbedrijf Dordrecht

12-12-2016

Inhoudsopgave

Inleiding

- Doel van dit document en leeswijzer

Hoofdstuk 1 Ambitie

- 1.1 De kracht van sport

Hoofdstuk 2 Strategie

- 2.1 Waar komen we vandaan
- 2.2 Trends & ontwikkelingen in de sport
- 2.3 Nieuwe rolinvulling
- 2.4 Uitgangspunten in onze werkwijze
- 2.5 Sportbedrijf Dordrecht in de stad

Hoofdstuk 3 Uitvoeringslijnen

- 3.1 Vier onderdelen van het Dordtse Sportkompas
- 3.2 Sporten
- 3.3 Ontdekken
- 3.4 Beleven
- 3.5 Plekken

Bijlagen

- Bijlage 1: het transitiejaar 2016
- Bijlage 2: infographic data sport in Dordrecht
- Bijlage 3: financiën

Inleiding

Het afgelopen jaar is gewerkt aan een nieuwe visie op sport in Dordrecht. Deze is beschreven in dit document, het *Dordtse Sportkompas*. Het Sportkompas is richtinggevend voor de inzet en werkzaamheden van Sportbedrijf Dordrecht binnen de Dordtse sport. Passend bij de veranderende rol van de gemeente ten opzichte van de samenleving. Het Sportkompas vervangt de sportnota die u gewend bent eens in de vier jaar te ontvangen. We kiezen voor een andere opzet. Een opzet die recht doet aan de veranderingen in onze samenleving en de sportwereld in het bijzonder.

We zien namelijk dat veranderingen in de sport gaande en ook nodig zijn. Het huidige systeem van verenigingen (en sportbonden), actief op door de gemeente gefinancierde voorzieningen, staat door verschillende ontwikkelingen (bijvoorbeeld door de toename van de 'zelfgeorganiseerde' sport) onder druk. De nieuwe opzet erkent ook dat sport van de stad is. Het gaat er niet meer zozeer om wat wij bedenken voor, maar meer hoe wij ons verhouden tot de sport(er) in de stad. De parallel met andere domeinen, zoals het maatschappelijk domein, is daarin te trekken. We willen continu kunnen anticiperen op veranderingen in of vragen uit de stad. En dat, ook en juist in samenwerking met de stad. We staan aan het begin van een beweging waarvan we zelf ook nog niet weten waar die gaat eindigen. Daarom maken wij geen 'in beton gegoten' plannen voor de komende vier jaar, maar een organisch ontwikkelplan. Met in plaats van meerjarenprogramma's ruimte voor projecten op maat. We zijn alert op de knelpunten, maar de kansen staan centraal.

Het Sportkompas is tot stand gekomen door de ervaringen die we de afgelopen twee jaar hebben opgedaan door op veel dossiers, geïnitieerd door het proces rondom *Agenda voor de Stad*¹, in gesprek te gaan en samen te werken met de stad (zie bijlage 1). De vergaarde input hebben we vertaald naar een nieuwe aanpak op sport, uitgeschreven in ambitie, strategie en uitvoeringslijnen. Allesomvattend en zaligmakend? Dat niet en dat hoeft ook niet. Sportbedrijf Dordrecht wil aan de slag om met energie en samen met de stad de uitdagingen aan te gaan. Nu vragen wij hiervoor steun bij de politiek. De stad mag ons houden aan de ingezette beweging, starre plannen zijn niet langer het uitgangspunt. De filosofie van het Sportkompas is dat deze één maar ook tien jaar meekan, maar qua invulling elk jaar kan verschillen.

Doel van dit document en leeswijzer

In dit document geven we een uiteenzetting van de gezamenlijke ambities, strategieën en uitvoeringslijnen voor de sport in Dordrecht, in de vertaling naar het Sportbedrijf. Een inhoudelijke basis en leidraad voor zowel onderlinge afstemming als autonome planvorming. Daarmee vormt dit document ook de grondslag voor de inzet van mensen en middelen van of via het Sportbedrijf. We starten met de ambitie (waarom). Via de ambitie gaan we in hoofdstuk 2 naar de strategie (hoe). In hoofdstuk 3 beschrijven we de uitvoeringslijnen waarlangs we ons werk vormgeven (wat).

---

¹ *Agenda voor de Stad* is een initiatief van het college, ingestemd door de gemeenteraad. Het is een gemeentebreed traject dat gaat over het zoeken naar een nieuwe balans in de verhouding tussen gemeente, inwoners, ondernemers en andere samenwerkingspartners. Het gaat er daarbij om het maatschappelijk middenveld meer positie en verantwoordelijkheid te geven en bovendien meer ruimte te geven aan particuliere initiatieven. Daarbij is het de bedoeling ook kritisch te kijken naar de rol van de gemeente voor de komende jaren.

Hoofdstuk 1: Ambitie

De kracht van sport

Wij geloven in de kracht van sport. "Zoveel mogelijk Dordtenaren doen mee aan sport", dat is waar Sportbedrijf Dordrecht naar streeft en op inzet. Sport gaat niet alleen over meedoen, maar ook over beleven en bijdragen aan.

Onze Visie:

Sport raakt de Dordtenaren en kleurt de stad. Sport bevordert bewegen, gezond zijn, ontmoeten, ontdekken, samenwerken, ambitie, plezier hebben en participeren in Dordrecht. Voor iedereen in Dordrecht is het mogelijk om te sporten, zowel door mee te doen als het te beleven, samen of alleen, in georganiseerd of ongeorganiseerd verband. Sport is daardoor een natuurlijke stimulator voor het realiseren van andere doelen.

Sport is daarmee echt van waarde, voor de Dordtenaar (gezondheid, ontwikkeling, sociaal, zingeving) en voor de stad (sociaal, maatschappelijk, ruimtelijk en economisch). Dat vraagt een gemeentelijke rol die de kracht van sport maximaal benut en blijft versterken.

"We kwamen bij elkaar in het team, sinds dat moment zien we elkaar elke dag en zijn we de dikste vriendinnen."

Hoofdstuk 2: Strategie

2.1 Waar komen we vandaan

Om onze strategie te kunnen bepalen moeten we eerst weten waar we vandaan komen. De onderstaande tijdslijn geeft een beeld van een aantal belangrijke momenten in de afgelopen jaren die de veranderingen in de gemeentelijke rol markeren:

- 2008 is het jaar waarin de vorming van een intern Sportbedrijf plaatsvindt. Doel van deze oprichting is om de sport in Dordrecht een eigen gezicht te geven (in stad en land), dichtbij de burger te brengen en integraler te benaderen. Kortom: beheer, onderhoud, ontwikkeling en uitvoering van sportbeleid binnen één organisatie. De organisatie begint onder andere aan een ontwikkeling gericht op efficiëntie in het beheer en onderhoud van sportvoorzieningen. De samenwerking met de markt en flexibiliteit in de personele inzet krijgen vorm. Marketing- en projectmatige activiteiten komen in de plaats van het traditionele beleidswerk.
- 2008 is ook het jaar waarin, volgend op het beleidskader Dordt Sport, het uitvoeringsprogramma *De Demarrage* wordt gepresenteerd. Hierin wordt het Dordtse Sportwiel geïntroduceerd. Het wiel staat voor integraal sportbeleid. De ambitie en de bijbehorende middelen gaan omhoog. Een belangrijke toevoeging op het beleid is de aandacht voor talentontwikkeling, topsport en evenementen. Dit met het oog op de komst van de Sportboulevard in 2010. Voor breedtesport komt de focus op Dordrecht-West te liggen. Functies gericht op deze onderdelen doen hun intrede en Dordrecht participeert in nieuwe (nationale) netwerken.
- In 2009 raakt de eerste bezuinigingsronde de gemeente Dordrecht. De budgetten van het Sportbedrijf worden vanaf 2010 met 5% gekort. Dit heeft gevolgen voor subsidies. Het Sportbedrijf beperkt daarnaast de uitvoerende rol (Sportbuurtwerk).
- In 2010 krijgt de sport in Dordrecht een 'boost' met de opening van de Sportboulevard. Het is tevens het startsein voor het binnenhalen van topsportevenementen in Dordrecht. Het beheer van de sporthal, het zwembad en de ijsbaan wordt ondergebracht bij Optisport. Sportbedrijf Dordrecht heeft hiervoor niet langer medewerkers in dienst.

- In 2011 volgt een tweede bezuinigingsronde met korting op de budgetten van het Sportbedrijf, opnieuw met 5% vanaf de begroting 2012. Gesubsidieerde verenigingen en ook de Sportraad ondervinden de gevolgen.
- In 2011 anticipeert het uitvoeringsprogramma *Spaken spannen* op bezuinigingen en wordt de koers van het Sportbedrijf aangescherpt. Meer doelgroepgericht werken is het gevolg.
- Sinds 2011 is het Sportbedrijf één van de initiatiefnemers en belangrijk partner in het integrale programma *Doe ff Gezond*, dat in 2012 is aangehaakt op de landelijke JOGG aanpak. De aanpak om Dordtse jeugd in Dordrecht-West op gezond gewicht te krijgen is de afgelopen jaren bewezen effectief. Stimuleren van sport en bewegen is hierbij een belangrijke succesfactor.
- In 2014 lanceert het nieuwe college het proces *Agenda voor de Stad*, waarin zij een aantal veranderthema's agendeert. Dit moet leiden tot een nieuwe balans in de rolverdeling tussen de overheid en de samenleving. Tegelijkertijd ligt er een financiële noodzaak om nieuwe afspraken met de stad te maken. Sport is één van de thema's uit *Agenda voor de Stad*, waarop een taakstelling rust van €500.000,- vanaf 2019. Wederom zijn er gevolgen voor subsidies, tarieven en de Sportraad. De subsidierol van het Sportbedrijf is haast verdwenen. Het is voor het Sportbedrijf de start van een kentering van activiteit- en doelgroepgericht werken naar meer vraaggericht werken en denken. Hoewel dit in eerdere jaren al flink in gang is gezet, blijkt dit een cruciale en ingrijpende verandering.
- 2016 is het overgangsjaar richting een nieuwe sportvisie voor Dordrecht, met een nieuwe rol en werkwijze voor het Sportbedrijf. De ervaringen en de uitkomsten van *Agenda voor de Stad* (thema sport) zijn aanleiding om de aanpak van *Agenda voor de Stad* te verankeren in de werkwijze van het Sportbedrijf. Daarbij komt dat de trends en ontwikkelingen in de sport aantonen dat het huidige systeem niet langer houdbaar is en verandering noodzakelijk is. Ook de sportraad krijgt een nieuwe invulling. Als kleiner en slagvaardiger team van mensen uit de volle breedte van de Dordtse sport behartigt deze nieuwe raad het collectieve en brede belang van sportief Dordrecht.

2.2 Trends en ontwikkelingen in de sport

Naast terugkijken, kijken we om ons heen en ook vooruit. Onze samenleving verandert. De sport verandert. De trends en ontwikkelingen die zich de komende jaren manifesteren kennen we: vergrijzing, klimaatverandering, technologische ontwikkelingen en bovenal een samenleving en economie die fundamenteel veranderen. Deze mega trends hebben lokaal ook hun invloed en raken ook de sport:

- Politiek wordt veel aandacht gevraagd voor bewegings- en zwemonderwijs. Dat is landelijk gestart maar vertaalt zich ook naar lokale discussies.
- Er zijn steeds meer mensen met minder financiële mogelijkheden, dit heeft gevolgen voor de sportdeelname in georganiseerd verband.
- Er is een enorm onbenut potentieel sporters: behoeften van nieuwe generaties, ouderen en allochtonen sluiten onvoldoende aan op het huidige sportaanbod.
- Sporters zoeken en vinden ook steeds vaker korte termijn verbindingen zonder verplichtingen (toename zelfgeorganiseerd sporten): hardlopen over de Wantijdijk, fitnesssen in het Calisthenics Fitnesspark in het Sterrenburgpark, of buitensporten in het Wantijpark. Landelijk zien we dat één van de gevolgen daarvan is dat ledenaantallen van sportverenigingen teruglopen. Onder meer uit de sportmonitor van 2014 blijkt dat deze landelijke trend nog niet zichtbaar is in Dordrecht, de

ledenaantallen zijn hier min of meer gelijk gebleven. Het ledenpercentage in Dordrecht (22,9%) ligt wel lager dan het landelijk gemiddelde (25,9%).²

- Maatwerk is ook nodig om de vrijwilliger aan te trekken en te behouden voor de sport. Naast de vrijwillige inzet lijkt professionele inzet een noodzaak.
- Er is sprake van een ruimteoverschot en scheve verdeling van ruimte op de Dordtse sportvelden³.
- De participatiesamenleving krijgt steeds meer vorm. Dat zien we vooral in het maatschappelijke domein van zorg en ondersteuning, de interventies zijn hier meer en meer wijkgericht. Dit biedt mogelijkheden voor verbinding met de sport.
- Onze basis sportinfrastructuur staat onder druk en verandert, ingegeven door eerdere bezuinigingsmaatregelen.

Binnen deze veranderende omstandigheden gaan wij de komende jaren met de stad werken aan een goede sportinfrastructuur en sportparticipatie door zoveel mogelijk Dordtenaren. De uitdaging wordt vergroot door een flinke taakstelling op de uitvoeringsbegroting. De gemeente die in haar sportrol alleen voorzieningen verzorgt, subsidieert, activiteiten organiseert of impulsen geeft, heeft veel gebracht maar is niet het antwoord op de toekomstige uitdagingen. Het is niet meer van deze tijd dat de overheid het automatisch 'oplost', bijvoorbeeld als een vereniging financiële problemen heeft. De betaalbaarheid van het systeem staat flink onder druk en daar moeten we met de stad een oplossing voor vinden. Dat biedt ook kansen. Samen met de stad werken aan oplossingen staat de komende jaren centraal. Ook in onze aanpak en in onze manier van werken.

2.3 Nieuwe rolinvulling

De veranderende omstandigheden, ons verleden en de trends & ontwikkelingen, maken dat wij vanaf nu ons werk anders gaan invullen: we zien een nieuwe rolinvulling van het Sportbedrijf als onderdeel van de totale verandering.

Sport is van iedereen en in het geval van Dordrecht is sport van de stad. Wij willen dat (mede) mogelijk maken en in alles wat we doen impact hebben op de Dordtse samenleving! De stad mag ons daarin ook uitdagen. We staan voor onze visie en onze ambities. We geven richting aan de sportieve toekomst van de stad. We weten wat er speelt in de stad, zijn in staat dat een podium te bieden en te ontsluiten voor onze inwoners. We dragen bij aan het sport- en beweegaanbod voor iedereen, maar doen niet alles zelf. We brengen anderen in positie, maken keuzes en zorgen voor een passende oplossing (maatwerk) op basis van een gedeelde verantwoordelijkheid. Dat doen we op tactisch niveau op verschillende manieren:

- faciliteren: vereenvoudigen (laagdrempelig en toegankelijk) om te gaan sporten, maar ook regie voeren op beheer, onderhoud en exploitatie van de sportvoorzieningen
- samenwerken: samen dromen, samen afspraken maken, samen financieren en samen uitvoeren
- verbinden: sportverenigingen (ook onderling) en partners (zoals ondernemers, maatschappelijke instellingen, sportbonden) aan elkaar verbinden op initiatieven en activiteiten
- kennis toevoegen: opgebouwde kennis en expertise delen en meedenken in taaie vraagstukken
- inspireren: raken met de kracht die uitgaat van sport
- energie volgen: inspelen op initiatieven uit de stad, waar het benutten van de kracht van sport kansrijk is
- maatwerk leveren: zorgen voor een passende oplossing, uniek voor unieke situaties, helpen maar ook loslaten als dat kan of wenselijk is

---

² Uit KISS rapportage gemeente Dordrecht, peiljaar 2014, rapportage 12 oktober 2015.

³ Uit Toekomstvisie Sportparken gemeente Dordrecht, juli 2015

2.4 Uitgangspunten in onze werkwijze

We kiezen daarin voor een aantal uitgangspunten in onze werkwijze:

Stimuleren van het sportinclusief denken

We zijn ervan overtuigd dat we de kracht van sport nog meer kunnen benutten dan we nu doen. Daarvoor willen we het sportinclusief denken stimuleren. Kortom, sport als logische gesprekspartner voor (gemeentelijke) beleidsbepalers, bedrijven en maatschappelijke partners in de stad. Krachten bundelen, aan de voorkant van een proces meedenken vanuit expertise en win-win creëren. Denk daarbij aan het bevorderen van multifunctionaliteit van sportparken, sport als middel voor een actieve en gezonde jeugd, het openbare gebied (nog) sportvriendelijk(er) maken en het economisch rendement van sportevenementen voor de stad vergroten.

Gebiedsgerichte aanpak als basis

De nieuwe manier van werken kenmerkt zich door een gebiedsgerichte aanpak. We hebben de stad opgesplitst in drie gebieden: Dordrecht-West, Dordrecht-Centrum en Dordrecht-Oost. *Uw wijk in beweging*⁴, het project waarin we de maatschappelijke waarde van sport centraal hebben gesteld als onderdeel van *Agenda voor de Stad*, heeft ons in die aanpak verder overtuigd. We weten wat er speelt in het gebied en verenigingen, overige sportaanbieders, instellingen en bewoners hebben één duidelijk aanspreekpunt.

(Nog) meer vraaggericht in plaats van aanbodgericht werken

We bouwen onze (sport)aanpak samen met de stad op. Wat we concreet gaan doen hangt mede af van de vraag uit de stad. We gaan het gesprek aan, luisteren naar de behoefte, volgen de energie en leveren maatwerk. Daar waar de sport een zetje in de goede richting nodig heeft zullen we intensiever betrokken zijn, daar waar de sport zichzelf prima redt zullen wij op de achtergrond blijven. Met deze werkwijze zijn verbindingen sneller te leggen en kunnen we effectiever zijn met onze interventies. Deze benadering geldt ook rondom sportvoorzieningen. We hebben de regie op de voorzieningen maar maatwerk en 'de eigen bijdrage' zullen meer en meer aan de orde zijn.

Sport integraal benaderen

Willen we de Dordtse sportwereld op kwalitatief hoog niveau blijven bedienen, dan moeten we sport integraal blijven benaderen. Daarmee bedoelen we dat de sportinfrastructuur en de sportinhoud onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn.

Van gebied naar stad, van stad naar land en van land naar stad

Krijgen wij uit de verschillende gebieden dezelfde signalen, dan tillen we deze thema's op naar stadsniveau of soms zelfs naar regionaal niveau. We gaan dan van gebied naar stad. Daarnaast brengen we lokale inzichten naar het land. Sportbedrijf Dordrecht neemt deel aan overlegstructuren van grote gemeenten, NOC*NSF, sportbonden, ministeries en de Verenigingen Sport en Gemeenten. Maar het kan ook zo zijn dat er vanuit het land initiatieven ontstaan die men in Dordrecht wil laten plaatsvinden. Deze beweging noemen wij van land naar stad. We hanteren daarbij dezelfde voorwaarde: als er energie is dan volgen wij die, geven we dat een plaats en, verbinden we dat met lokale belangen en kansen.

---

⁴ *Uw wijk in beweging* is een project met als doel om op wijkniveau verbindingen te leggen tussen sportaccommodaties, sporten, maatschappelijke instellingen en buurtbewoners om behoefte en aanbod dichterbij elkaar te kunnen brengen.

2.5 Sportbedrijf Dordrecht in de stad

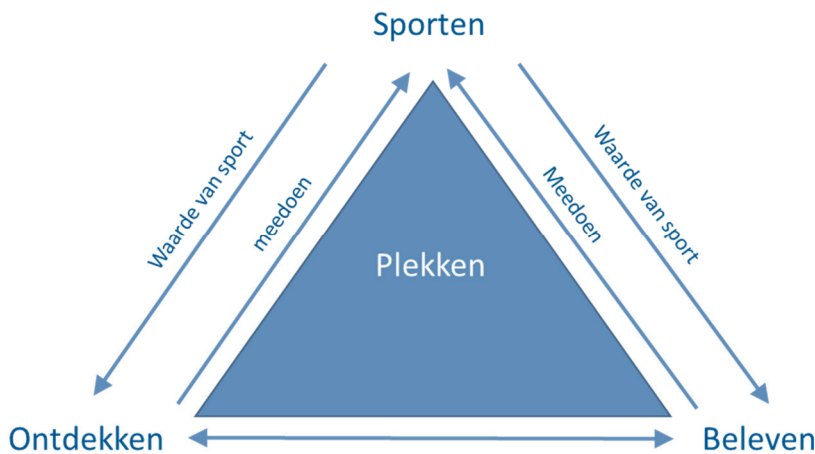
In de stad zijn we op verschillende manieren, met verschillende mensen, in verschillende rollen aan het werk en aanspreekbaar:

- Sportregisseurs: om echt gebiedsgericht te kunnen werken hebben we een nieuwe rol ontwikkeld. In ons team werken we met drie sportregisseurs (voor Dordrecht-West, Dordrecht-Centrum en Dordrecht-Oost) om de kracht van sport in de gebieden optimaal te benutten. Zij zijn het eerste aanspreekpunt voor verenigingen, overige sportaanbieders, instellingen en bewoners. Het doel is de vraag in kaart te brengen, samenwerking te bevorderen en ervoor te zorgen dat iedere bewoner in dit gebied de mogelijkheid heeft om aan sport mee te doen.
- Buurtsportcoaches: de buurtsportcoaches gaan daadwerkelijk aan de slag met het realiseren van allerlei initiatieven (matches) die ontstaan in een gebied om het sportaanbod te vergroten en sportdeelname te bevorderen. De buurtsportcoaches werken projectmatig, voor een maximale periode van 2 jaar op een bepaald project.
- Beheerders sportaccommodaties: deze medewerkers zorgen voor gymzalen en buitensportaccommodaties, die schoon, heel en veilig zijn.
- Sportstrategen: de sportstrategen werken aan thema's waarin stadsbreed een ontwikkel- of vernieuwingsvraag zit en fungeren als accounthouder op grote dossiers (verenigingshallen, sportparken, sportboulevard) en houden daarin de politiek bestuurlijke overview.
- Overige teamleden Sportbedrijf Dordrecht: op de achtergrond werken overige teamleden nog aan specifieke thema's, zoals talentontwikkeling, evenementen, accommodatieverhuur en marketingcommunicatie.
- Ook via een diverse middelenmix, waarbij www.dordtsport.nl een centrale plaats inneemt, zijn we zichtbaar in de stad. www.dordtsport.nl is het online sportplatform waarop de Dordtenaar geïnspireerd wordt door middel van verhalen van anderen. Daarnaast biedt www.dordtsport.nl informatie over de Dordtse sportaanbieders, de sportagenda en sportplekken in de stad.

Hoofdstuk 3: Uitvoeringslijnen

Vier onderdelen van het Dordtse Sportkompas

Onze ambitie en strategie vertalen we naar uitvoeringslijnen die zich laten vangen in de onderdelen *sporten*, *ontdekken*, *beleven* en *plekken*. Ze zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en werken onderling versterkend. Dit is ons kompas. Het geeft richting aan onze inzet op hoofdlijnen, de invulling maken we samen met de stad.

Sporten gaat over doen. Sport als doel. Het kan zowel in verenigingsverband als zelfgeorganiseerd en ongebonden.

Ontdekken gaat over jezelf. Iets vinden dat bij je past, ontdekken waar je talent voor hebt door te proberen en te experimenteren en jezelf op die manier verder te ontwikkelen. Sport is daarvoor het perfecte middel.

Beleven is meemaken en geraakt worden door sport. Dat kan op ieder moment en overal in de stad. Het inspireert mensen om zelf meer aan sport te doen.

Plekken gaat over waar sport te vinden is. Plekken staat in het midden van ons kompas: op de plekken sport, beleef en ontdek je. Op de schoolpleinen, in de openbare ruimte, in de binnenstad, op de sportaccommodaties en zelfs in de eigen huiskamer.

In de onderstaande paragrafen lichten we onze uitvoeringslijnen toe. Op sommige onderdelen zijn we daarin concreter dan op andere onderdelen, omdat we daar al een jaar inzetten op deze beweging. De uitvoeringslijnen zijn ons kader voor de komende jaren. Er kunnen lijnen verdwijnen en bijkomen. Welke centraal staan en hoe we daar invulling aan geven actualiseren we jaarlijks en vertalen we naar de programmakaart in de begroting. Per onderdeel hebben we een aantal uitvoeringslijnen:

Sporten	Ontdekken	Beleven	Plekken
Sportverenigingen als fundament van sporten in Dordrecht	Talentontwikkeling in het Talentcentrum	Topsportevenementen	Sportparken
Zelfgeorganiseerd en ongebonden sporten	Ontdekken van je sociaal-maatschappelijke waarde	Supporter van sportevenementen	Openbare ruimte
	Leren en sport	Inspireren en verhalen vertellen	Hallen
			Sportboulevard

Sporten

1. Sportverenigingen als fundament van sporten in Dordrecht

De Nederlandse verenigingscultuur is uniek in de wereld. Tegelijkertijd zien we dat het systeem in zijn huidige vorm onder druk staat. Ledenaantallen stabiliseren of lopen terug, vrijwilligersfuncties zijn steeds moeilijker in te vullen en financiële problemen dienen zich steeds vaker aan. De tijd van pappen en nathouden is voorbij. We moeten werken aan een nieuw en sterk fundament van sportverenigingen. Dat kan alleen als verenigingen erkennen dat er iets moet gebeuren. Wij willen verenigingen daarin ondersteunen. We helpen mee om de verenigingen op een andere wijze naar sportparticipatie te laten kijken, helpen hervormingen en herstructureringen door te voeren en dragen ideeën en voorbeelden uit andere Dordtse gebieden aan die kunnen helpen. Ook dragen we 'best practices' aan vanuit het land. We willen de discussie aangaan over uiteenlopende thema's die de transitie in de sport typeren, zoals 'de bestuurders van de toekomst, verjonging en vernieuwing' of 'wat zijn toekomstige verdienmodellen in de sport'. Met onze sportregisseurs hebben verenigingen een vast aanspreekpunt. Daarnaast blijven we ontmoeting met andere maatschappelijke partners faciliteren. We doen dit niet alleen, maar samen met sportbonden, NOC*NSF en andere partners.

2. Zelfgeorganiseerd en ongebonden sporten

Wandelen, fietsen, hardlopen en fitness worden steeds populairder. De behoefte aan een vrije invulling en sporten zonder verplichtingen neemt toe: lidmaatschap van een sportvereniging is allang niet meer de overheersende wijze van sportbeoefening. Vaker beoefent men sport alleen (50%) of in een zelfgeorganiseerde groep van vrienden of kennissen (38%). Bijna één op de vijf (18%) sport bij een commerciële sportaanbieder⁵. We willen inspelen op die toenemende behoefte. Maar het zelfgeorganiseerd sporten is nog steeds een vrij ongrijpbaar fenomeen. Dat komt omdat het vele verschijningsvormen heeft, sommige sporten seizoensgebonden zijn en andere het hele jaar door beoefend worden, sommige sporten in korte tijd heel intensief en andere sporten juist weer zeer verspreid beoefend worden. Het doel is om hier meer grip op te krijgen, door de behoefte op gebiedsniveau in kaart te brengen. In het verlengde daarvan zien we kansen om de zelf- of ongebonden sporter te verbinden met verenigingen. Een mooi voorbeeld daarvan is softbalvereniging The Hawks, waar je op vrijdagavond voor € 2,50 vrijblijvend deel kan nemen aan een potje softbal. We organiseren zelf geen activiteiten.

Ontdekken

3. Talentontwikkeling in het Talentcentrum

We blijven inzetten op regionale talentontwikkeling in de sport. Excelleren is goed. In Dordrecht krijgen talenten de ruimte en de kans om zich maximaal te ontplooien en zijn zij daarmee een voorbeeld en inspiratiebron voor hun leeftijdsgenoten. In dat licht huldigen we ook elk jaar onze beste sporttalenten in de Dordt Sport Verkiezing.

De komst van het Centrum voor Topsport en Onderwijs (CTO Metropool), één van de vijf in Nederland, leidt tot samenwerking, kennisdeling en expertisebevordering in de regio en in het land. Samen met de aangesloten partners (Rotterdam, Den Haag, sportbonden en NOC*NSF) nemen de ontwikkelmogelijkheden voor onze talenten, specifiek in de vijf Regionale Talentcentra (RTC) toe. De talentprogramma's in de sporten korfbal, ijshockey, kunstrijden, shorttrack en waterpolo willen we

---

⁵ Bron: Sportmonitor Dordrecht 2014

continueren en verbeteren. Dit zijn onze speerpuntsporten⁶. Wij gaan ervan uit dat de CTO status de daarvoor cruciale afspraken met NOC*NSF en de sportbonden verduurzamen.

4. Ontdekken van je sociaal-maatschappelijke waarde

In het project *Uw wijk in beweging* hebben we met de wijkbijeenkomsten gezien dat bij de deelnemers een breder maatschappelijk besef ontstaat, door niet alleen met de sport in gesprek te zijn maar ook met andere partijen. Dat is ook de kracht van sport: in en via de sport ervaren dat je ergens talent voor hebt, sociaal-maatschappelijke waarde hebt en daar voldoening uithaalt. We blijven dit stimuleren in de gebieden, bijvoorbeeld in samenwerking met “Elkaar helpen”, een thema uit de sociale ontwikkelagenda van Maatschappelijke Ontwikkeling.

Ook een project zoals Citytrainer is een vorm van het ontdekken van je talent en sociaal-maatschappelijke waarde. Het project wil meer speciaal opgeleide Dordtenaren, die trots en betrokken zijn bij hun wijk en leefomgeving. Die op vrijwillige basis sportactiviteiten bedenken, ontwikkelen en uitvoeren, waarbij zij zelf anderen aansporen om deel te nemen. Op deze manier ontstaat meer sociale samenhang en leefbaarheid in de wijk.

5. Leren en sport

Sport en onderwijs zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Sport en bewegen op en rondom scholen hebben positieve effecten op de ontwikkeling en leerprestaties van kinderen. School is de plek bij uitstek om kennis te maken met sport en te ‘leren’ genieten van sport, onder meer in de vorm van bewegingsonderwijs, bewegen op het schoolplein, schoolsporttoernooien en sportkennismakingsactiviteiten. Met het onderwijs willen we een sterkere verbinding met sport realiseren. Denk daarbij aan onderwijs op sportaccommodaties om de drempel naar sportdeelname te verlagen, maar ook aan het werken aan sportieve scholen. Dit is ook een voorbeeld van maatwerk en energie volgen. Scholen die zich willen profileren als sportieve school ondersteunen we. We gaan met directeurs in gesprek over wat zij verstaan onder sportieve school, wat de school daar zelf in kan doen, welke verbindingen we slim kunnen leggen (met verenigingen en accommodaties) en het wel of niet inzetten van een buurtsportcoach ter ondersteuning.

---

⁶ Speerpuntsporten zijn sporten waarbij we, in samenwerking met de sport(bond), alle facetten (van sportaanbieder naar breedtesport, via talentontwikkeling naar evenementen) gezamenlijk realiseren en waar mogelijk naar een hoger plan tillen. Speerpuntsporten zijn tevens een kwestie van 'de lange adem'. Wijzigingen in de keuze van speerpuntsporten zijn daarom niet per jaar te realiseren. We blijven uitzien naar nieuwe mogelijke samenwerkingen (de energie volgen) en blijven jaarlijks kritisch op de huidige partnerships.

Beleven

6. Topsportevenementen

Topsportevenementen zorgen voor inspiratie, reuring en dynamiek in de stad. Het gaat om het onderdompelen van de stad en de mensen in de kracht van sport (informerend, ervaren en beleven). Bomvolle tribunes op de kidsdagen tijdens evenementen zijn daarvan een belangrijk voorbeeld. Topsportevenementen zorgen ook voor een economische impuls aan de stad. Met topsportevenementen creëren we niet alleen een podium waarop Dordrecht zich aan de wereld kan tonen (citymarketing), maar brengen extra euro's naar lokale ondernemers (multiplier effect). Bovendien bieden topsportevenementen de mogelijkheid om netwerken binnen (en buiten) de sport aan elkaar te verbinden.

We blijven daarom inzetten op het binnenhalen van topsportevenementen en plaatsen het in een breder kader. Daarin is de koppeling talentontwikkeling – topsportevenementen – breedtesport leidend in onze manier van werken. We zetten dan ook in op een goed gevulde evenementenkalender, bij voorkeur gemiddeld twee internationale evenementen per twee jaar (zoals een EK of World Cup Shorttrack). Daarbij maken we een afweging over welk topsportevenement past, onder andere in relatie tot onze speerpuntsporten.

7. Supporter van sportevenementen

Naast topsportevenementen zijn er veel sportevenementen die in Dordrecht plaatsvinden, waar Dordtenaren aan kunnen deelnemen. Denk aan de City Swim, de Drechtstadloop of de Wielerronde van Dubbeldam. Deze evenementen worden georganiseerd door de stad en zonder inmenging (organisatorisch of financieel) van het Sportbedrijf, we juichen dit toe. Dat betekent niet dat we niet kunnen helpen en mee kunnen denken. Wij zien onszelf als supporter van deze evenementen. Op basis van vraag en behoefte geven we situationeel, praktisch, oplossingsgericht en direct toepasbaar advies en begeleiding. Waar mogelijk verwijzen we door. Daarbij bieden we een digitaal platform, waar promotie wordt gefaciliteerd.

8. Inspireren en verhalen vertellen

Raken en inspireren met de kracht die uitgaat van sport, dat is waar wij communicatief steeds meer op inzetten. Onze communicatie gaat hiermee verder dan het *bereiken* van mensen, het gaan om *beraken*. Het delen van inspiratie- en belevingsvolle verhalen, storytelling, speelt hierin een prominente rol. Het zijn de verhalen uit de (Dordtse) praktijk die tot de verbeelding spreken. Bezien door de ogen van bijvoorbeeld een leeftijd-, club-, stad- of buurtgenoot, familielid of vriend, maakt een boodschap geloofwaardig en brengt het dichtbij. Het maakt dat de lezer, de (potentiële) deelnemer aan de Dordtse sport, zich er makkelijker mee kan identificeren. We brengen verhalen tegen de achtergrond van actualiteiten, in de eigen stad, maar ook buiten de stads- of zelfs landsgrenzen. Denk daarbij aan de Olympische Spelen of het WK Voetbal. De verhalen ontsluiten we via diverse (digitale) communicatiekanalen.

Plekken

9. Sportparken

We zetten in op toegankelijke en multifunctionele sportparken waarop de kracht van sport maximaal wordt benut. Voor de korte termijn zijn we op drie prioritaire sportparken aan de slag met de uitvoering van de sportparkenvisie, te weten Schenkeldijk, Corridor, Patersweg. We faciliteren het proces en brengen de feitelijke verhuisbeweging op gang in lijn met de *Toekomstvisie Sportparken*.

De gemeenteraad heeft € 5,5 miljoen gereserveerd om deze beweging mogelijk te maken. Op de middellange termijn hopen we dat hierdoor een vliegwieltentoonstelling ontstaat richting andere sportparken waar het gaat om onderlinge samenwerking en samenwerking met maatschappelijke partners. Concreet zien we daarin al beweging ontstaan op de sportparken Reeweg, Krommedijk en Stadspolders. Op de lange termijn hopen we dat de uitvoering van de sportparkenvisie leidt tot nieuw aanbod. Zowel in sportaanbod als in levendigheid. We zijn en blijven hierbij in gesprek met bewoners (ophalen van de vraag en behoefte om daar in te kunnen voorzien).

Daarnaast deelt FC Dordrecht haar plannen voor een nieuw stadion (nieuwbouw of vernieuwbouw) met ons. Dit betekent dat ook daar straks weer ruimte komt voor het gesprek over de aansluiting met breedtesport en het benutten van de waarde van een betaald voetbal organisatie (BVO) voor een stad als Dordrecht.

10. Openbare ruimte

Volgens vrijetijdsonderzoek wordt 67% van de zelfgeorganiseerde en ongebonden sport beoefend in 'niet-sportaccommodaties in de openlucht', ofwel de openbare ruimte. Denk daarbij aan stadsparken, speelplekken, schoolpleinen, maar ook de stoep of de weg voor hardloop- en fietsroutes. De rol die de gemeente kan spelen als het gaat om de openbare ruimte, is met name een voorwaardenscheppende. Door het aanbieden van laagdrempelige voorzieningen, het openbaar maken van sportparken en het geschikt maken van de openbare ruimte voor sportief medegebruik. Hierbij valt te denken aan het onderhouden van goede padennetwerken, het zorgen voor goede verlichting of het zodanig inrichten van de openbare ruimte dat deze uitnodigt tot bewegen. Wij leggen intern de verbinding met onze collega's van Stadsontwikkeling en Stadsbeheer om dit op de agenda te krijgen en gezamenlijk uitgangspunten te benoemen (sportinclusief denken).

11. Hallen

Dordrecht kent de unieke situatie dat vijf sporthallen in eigendom en exploitatie zijn bij verenigingen. Wij leveren een indirecte bijdrage aan deze hallen via een jaarlijkse bijdrage en staan garant voor de leningen die zijn aangegaan bij de bouw. We monitoren de hallen jaarlijks, op de voortgang op financiën en onderhoud. Het afgelopen jaar hebben wij de hallen grondiger geanalyseerd. Dit geeft bijvoorbeeld aanleiding om voor twee hallen samen met de betrokkenen actief de risico's aan te pakken. We zijn met hen in gesprek over de financiële consequenties daarvan. Gelukkig zijn er ook hallen die als voorbeeld kunnen dienen voor verbetering van de exploitatiemogelijkheden. Naast onze rol als financier en toezichhouder geldt ook hier dat we op zoek gaan naar meer en andere gebruikers en gebruiksmogelijkheden, clustering en samenwerking door het gesprek aan te gaan met sportverenigingen en andere belanghebbenden bij een overdekte accommodatie. Samen met de sporthal van de Sportboulevard, de spelzalen en de gymzalen vormen deze hallen het binnensportaanbod voor de stad.

12. Sportboulevard

De Sportboulevard is het vlaggenschip van sport in Dordrecht. Het is een multifunctionele sportaccommodatie waar sporten, beleven en ontdekken samen komen. Zij geeft ruimte aan de zelfgeorganiseerde sporter, sportaanbieders, talentontwikkeling, topsport en (top)sportevenementen. Het gebouw is uniek en complex en dat geldt ook zeker voor de samenwerking in en rondom de Sportboulevard. Samen met onze partners (o.a. Optisport, de verenigingen) blijven we werken aan het optimaliseren van onze samenwerking om uiteindelijk het uiterste te halen uit de Sportboulevard. De gezamenlijke ambitie is dat de Sportboulevard een florerende accommodatie moet zijn met veel dynamiek, waar nieuwe dingen gebeuren en die goed

wordt bezocht. Dat betekent onder meer dat we de gebruikers meer centraal stellen en betrekken in het doorvoeren van innovatieve plannen en ideeën.

Bijlage 1: het transitiejaar 2016

In 2014 is het college van B&W het traject *Agenda voor de Stad* gestart. Agenda voor de Stad is een initiatief van het college, ingestemd door de gemeenteraad. Het is een gemeentebreed traject dat gaat over het zoeken naar een nieuwe balans in de verhouding tussen gemeente, inwoners, ondernemers en andere samenwerkingspartners. Het gaat er daarbij om het maatschappelijk middenveld meer positie en verantwoordelijkheid te geven en bovendien meer ruimte te geven aan particuliere initiatieven. Daarbij is het de bedoeling ook kritisch te kijken naar de rol van de gemeente voor de komende jaren. Sport is als één van de thema's benoemd om onderdeel uit te maken van dit traject.

In gesprek met de stad, een proces van 'doen'

De inhoud van dit document is mede gevormd op basis van hetgeen we hebben opgehaald in gesprek met de stad. Stadsbreed en ook wijkgericht heeft vanaf april 2015 de uitnodiging uitgestaan, iedereen heeft kunnen meedenken en meepraten in/tijdens:

- bijeenkomsten met gemeenteraad en college (World Cup Shorttrack, EK korfbal)
- sportparkbijeenkomsten over de Toekomstvisie Sportparken
- stadsbrede bijeenkomst Sport in Dordt 2.0
- wijkbijeenkomsten *Uw wijk in beweging* in de gebieden Dordrecht-Oost, Dordrecht-Centrum en Dordrecht-West
- bijeenkomsten met de Sportraad
- bijeenkomst talenten, trainers en sportbonden op het RTO
- expositie Sport in Dordt 2.0 tijdens de World Cup Shorttrack in februari 2016
- gesprekken met voorzitters van de vijf grootste sporten in Dordrecht.

Een aantal specifieke momenten lichten we er hieronder uit.

Project Uw wijk in beweging

Dit project is hét voorbeeld van onze nieuwe werkwijze: samen met de stad in gesprek over de bijdrage die sport kan spelen in maatschappelijke issues. Sport zo goed en open mogelijk organiseren met als effect dat we daarmee bijdragen aan het oplossen van maatschappelijke problemen. Het doel van dit proces was het op wijkniveau leggen van verbindingen tussen sportaccommodaties, sportverenigingen, overige sportaanbieders, maatschappelijke instellingen en buurtbewoners om behoefte en aanbod dicht bij elkaar te kunnen brengen. Die behoefte kan van alles zijn: zelf sporten, sport beleven, of gewoon ontmoeting met andere bewoners organiseren. We zijn gestart in het gebied Dordrecht-Oost en hebben deze aanpak vervolgens toegepast op Dordrecht-Centrum en Dordrecht-West. In Dordrecht-Oost heeft dit bijvoorbeeld geleid tot 64 (!) matches tussen sportverenigingen en maatschappelijke instellingen, maar ook tussen maatschappelijke organisaties onderling. Het succes van deze start en het besef dat we op deze manier dicht bij de stad zijn, is de stimulans geweest om met sportregisseurs in de stad te gaan werken.

Expositie Sport in Dordt 2.0 tijdens World Cup Shorttrack in februari 2016

Tijdens de World Cup Shorttrack hebben we een expositie over sport in Dordrecht georganiseerd voor gemeenteraad, college en Sportraad. We hebben daar de eerste doorkijk naar onze sportvisie, onze ambities en onze nieuwe werkwijze gedeeld. Tijdens een rondleiding langs verschillende borden en thema's hebben de deelnemers vragen kunnen stellen en input kunnen leveren op deze

tussenstand. De input heeft ons geholpen in de aanscherping van onze ambities, strategie en uitvoeringslijnen, waarvan dit document het resultaat is.

Evaluatie Sportboulevard

2016 is ook het jaar van de evaluatie '5 jaar Sportboulevard'. Naast de kwantitatieve evaluaties die we de afgelopen jaren regelmatig hebben uitgevoerd, staat in deze evaluatie optimalisatie van de samenwerking om het uiterste te halen uit de Sportboulevard centraal. Meer concreet moet de evaluatie leiden tot:

- Optimalisatie van de organisatie (rollen, structuur en samenwerking) van onder andere het onderhoud, evenementen en conceptontwikkeling.
- Inzicht in de actuele staat van het onderhoud.
- Aanscherping van afspraken uit het contract en het inhoudelijk convenant.
- Leer- en verbeterpunten m.b.t. het beter uitnutten van de Sportboulevard (recreatie, verenigingsleven, sporten, topsporten en evenementen).

Hoe het proces van de evaluatie is ingestoken typeert onze nieuwe werkwijze. Het is een interactief proces dat we samen met Optisport hebben doorlopen en waarin we professionals en deskundigen hun licht hebben laten schijnen op het vraagstuk, maar waarin we ook goed hebben geluisterd naar de eindgebruiker.

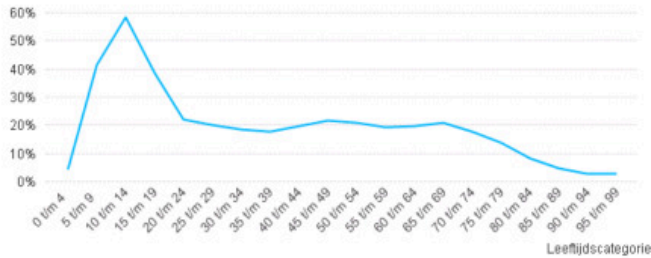
Bijlage 2: infographic data sport in Dordrecht

(Bron: KISS rapportage gemeente Dordrecht, peiljaar 2014, rapportage 12 oktober 2015 en Sportmonitor Dordrecht 2014)

In Dordrecht:

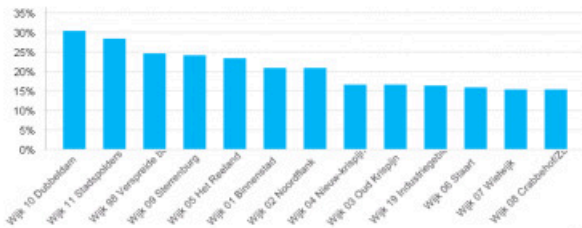
- zijn er in 2016 117 sportverenigingen
- zijn 27.089 sporters aangesloten bij een sportvereniging
- is in 2010 32% en in 2014 56% ongeorganiseerd sporter
- is in 2008 58% en in 2014 64% ooit lid geweest van een sportvereniging, maar heeft opgezegd
- is 15% van de Dordtse bevolking actief als vrijwilliger bij een sportvereniging
- zijn andere hobby's, geen tijd, problemen met de gezondheid, 'te duur', de belangrijkste redenen om niet te sporten

Ledenpercentage in Dordrecht (2014)

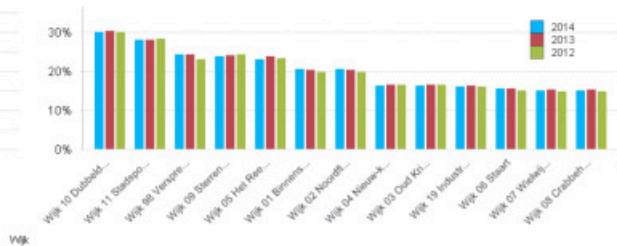

Leeftijdscategorie	# Sporters aangesloten bij een sportbond
	27.089
0 t/m 4	296
5 t/m 9	2.639
10 t/m 14	4.096
15 t/m 19	2.687
20 t/m 24	1.616
25 t/m 29	1.554
30 t/m 34	1.395
35 t/m 39	1.265
40 t/m 44	1.716
45 t/m 49	2.018
50 t/m 54	1.837
55 t/m 59	1.514
60 t/m 64	1.407
65 t/m 69	1.406
70 t/m 74	810
75 t/m 79	498
80 t/m 84	228
85 t/m 89	82
90 t/m 94	20
95 t/m 99	5

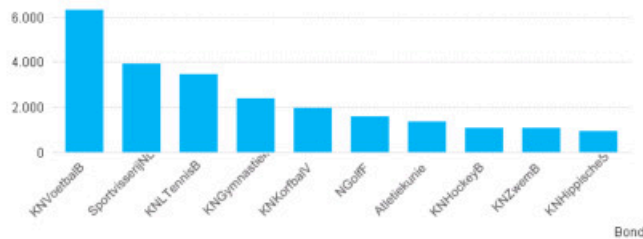
Ledenpercentage in Dordrecht op wijkniveau (2014)

Trend ledenpercentage in Dordrecht op wijkniveau (2014)

Top 10 sportbonden in Dordrecht (2014)

Bijlage 3: Financiën

Het Sportkompas is geen financieel document. Uiteraard gaat er gemeentelijk geld om in de Dordtse sport. De lokale overheid geldt in Nederland als grote financier van de sport. De gemeentelijke bijdragen gaan vooral naar het op peil en betaalbaar houden van het voorzieningenniveau. In Dordrecht is dat niet anders. Besparingen zijn de laatste jaren grotendeels gerealiseerd met het nagenoeg volledig afschaffen van subsidies (aan verenigingen en Sportraad) en het korten op de ambtelijke inzet (Sportbedrijf). Voor het voorzieningenniveau is een besparing in gang gezet (sportparken) maar alleen mogelijk met een investering aan de voorkant. De grafiek op de volgende pagina geeft de (hoofd-)verdeling van de sportuitgaven in Dordrecht aan (o.b.v. de begrotingscijfers 2017). In het verdere verloop van deze bijlage wordt de hoofdverdeling (Stimuleringsgelden, Personeel en Accommodaties) nader gespecificeerd. Om de financiën in lijn te krijgen met de richting van het Sportkompas zijn financiële uitdagingen en hervormingen aan de orde. Deze bijlage geeft daarvan een eerste beeld. De komende jaren (begrotingsproces en specifieke dossiers) komen deze nader aan de orde.

Stimuleringsgelden

De rijksregeling buurtsportcoaches (ook wel 'combinatiefuncties') is het voornaamste stimuleringsmiddel voor de lokale sport. Uitvoerende capaciteit kan worden ingezet op het snijvlak van sport, wijk en onderwijs. Dordrecht kan ruim 20 krachten (vanuit een flexibele schil) inzetten, waarvan een deel wordt ingezet voor coördinatie vanuit het Sportbedrijf. Voor het merendeel van de buurtsportcoaches levert het Rijk een cofinanciering van 40%. Ook andere partners dragen bij. Het op peil houden van deze bijdrage voor de komende jaren is een uitdaging. De buurtsportcoaches zijn zichtbaar en aanspreekbaar in de stad en gaan aan de slag met het realiseren van allerlei initiatieven die ontstaan om het sportaanbod te vergroten en sportdeelname te bevorderen. De buurtsportcoaches werken projectmatig, voor een maximale periode van 2 jaar op een bepaald project. Ze zijn de manier om de kracht van sport tijdelijk en/of specialistisch te versterken.

Overige rijkssubsidies zijn er niet of nauwelijks meer en ook lokaal zijn er bepaalde financieringsbronnen weggevallen (b.v. wijkgeden). Om de sport te kunnen blijven stimuleren en tegelijkertijd andere beleidsdoelen te realiseren, willen we de open verbinding met andere middelen vergroten. Het Sportkompas gaat over die verbinding.

De uitgaven aan evenementen en talentontwikkeling zijn bescheiden maar maken het sportbeleid integraal. Daarmee is er sprake van de gewenste wisselwerking tussen breedte- en topsport en is het netwerk van dusdanige grootte en sterkte dat de lokale sport uit beide invalshoeken versterkt kan worden. Juist ook in regionale en nationale samenhang. Dat maakt ook dat er middelen naar de stad Dordrecht vloeien die er anders niet zouden zijn (evenementen, huur sportaccommodaties, horeca e.d.). De inzet op Marketing is cruciaal. Het kunnen uitdragen van de kracht van sport is de aanjager voor van het vliegwiél. De uitgaven aan schoolzwemmen maken deel uit van het 20-jarige contract met Optisport, de exploitant van de Sportboulevard.

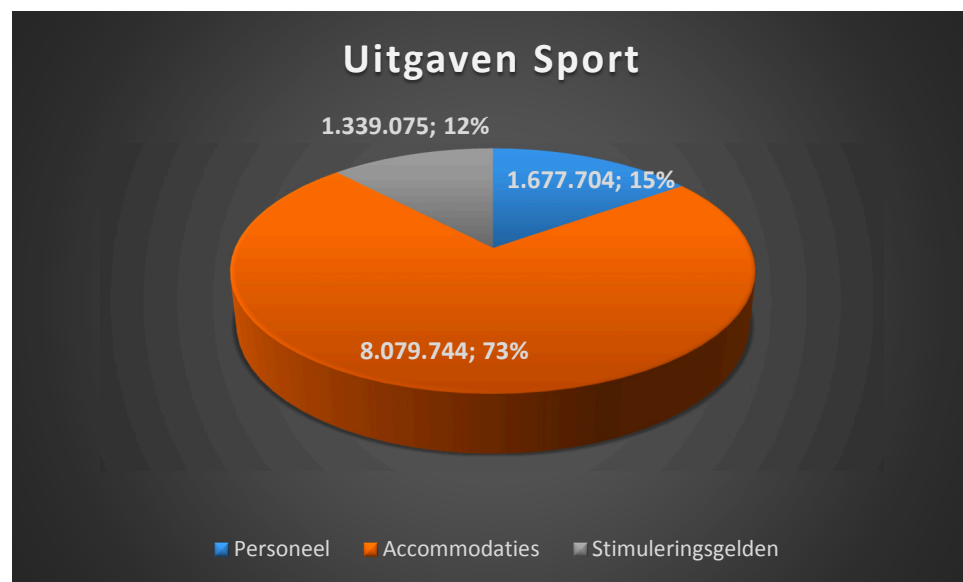
Personeel

Het Sportkompas gaat over de veranderde en verminderde ambtelijke inzet. Er is sprake van het continueren en uitbouwen van de regierol en het vergroten van het sportinclusief denken binnen andere domeinen. Dit sluit aan bij de brede gemeentelijke beweging. Op sportief gebied blijft de inzet van

specialisten gewenst maar kunnen generalisten de schakel vormen naar andere beleidsterreinen. De beweging om meer over te laten aan de markt en de sporter zelf wordt onverminderd doorgezet.

Accommodaties

Voor de uitgaven aan accommodaties geldt dat deze toereikend zijn om het huidige voorzieningenniveau te handhaven. Het biedt geen ruimte voor vernieuwing, kwaliteitsverbetering en calamiteiten. De tarieven kennen een dekkingsgraad van 20%-25%. Het is de algemene, in Nederland zeer gangbare, manier om de sport toegankelijk te houden. Het opnieuw uitvinden van de balans tussen kwaliteit, flexibiliteit/maatwerk, betaalbaarheid/toegankelijkheid, eigen verantwoordelijkheid en innovatie is de uitdaging voor de komende jaren. Aan de ene kant kunnen tariefsverhogingen leiden tot inkomstenverlies en daling van de sportdeelname. Aan de andere kant toont de opkomst van het ongeorganiseerde sporten aan dat alternatieven, ook in de wijze van financiering, bestaan. Via een open benadering met gebruiksrendement centraal zal de 'sportieve corebusiness van de gemeente' doorontwikkeld moeten worden.

In de totale uitgaven aan sport (€ 11.096.523) zijn de overheadkosten (o.a. SCD, SBC, huisvesting Stadskantoor) niet meegenomen.

Stimuleringsgelden

Uitgaven

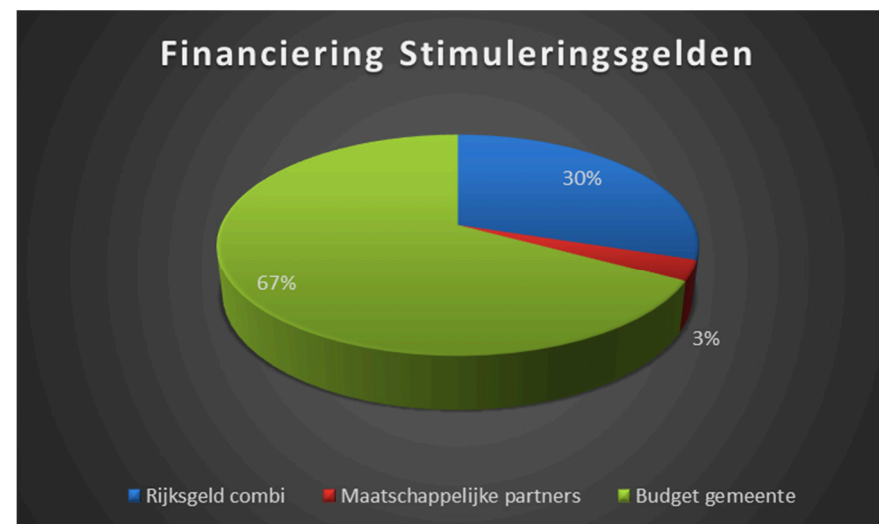
Sporten in de wijk	5%	69.098
Buurtsportcoaches	61%	822.362
Evenementen	6%	76.053
Marketing	7%	92.691
Schoolzwemmen	18%	243.353
Talentontwikkeling	3%	35.518

100% 1.339.075

Financiering

Rijksge­ld buurtsportcoaches	30%	401.600
Maatschappelijke partners	3%	40.529
Budget gemeente	67%	896.946

100% 1.339.075

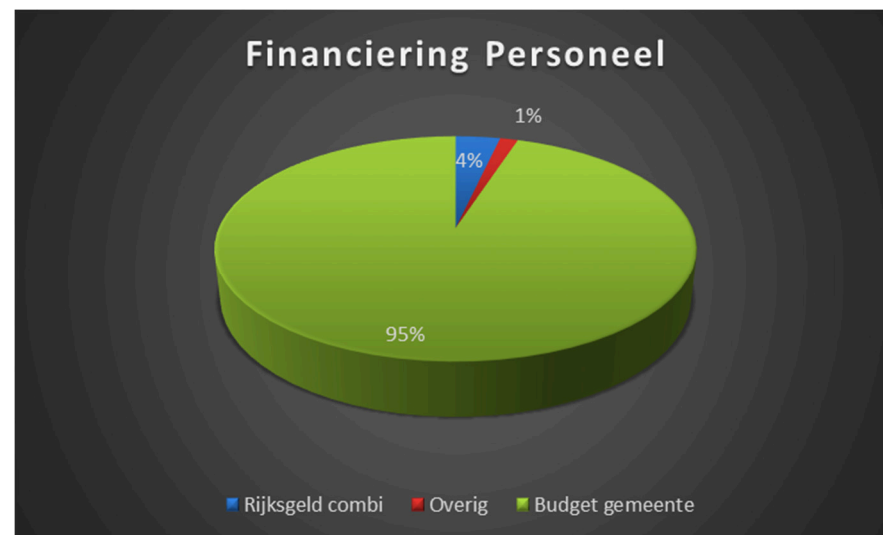
Personeel

Uitgaven

Personeel Accommodaties	55%	917.819
Personeel Sportontwikkeling	39%	655.717
Personeelsonderkomen Reeweg/Vorrinklaan	6%	104.168
	100%	1.677.704

Financiering

Rijksgeld buurtsportcoaches	4%	60.000
Overig	1%	24.078
Budget gemeente	95%	1.593.626
	100%	1.677.704

Accommodaties

Uitgaven

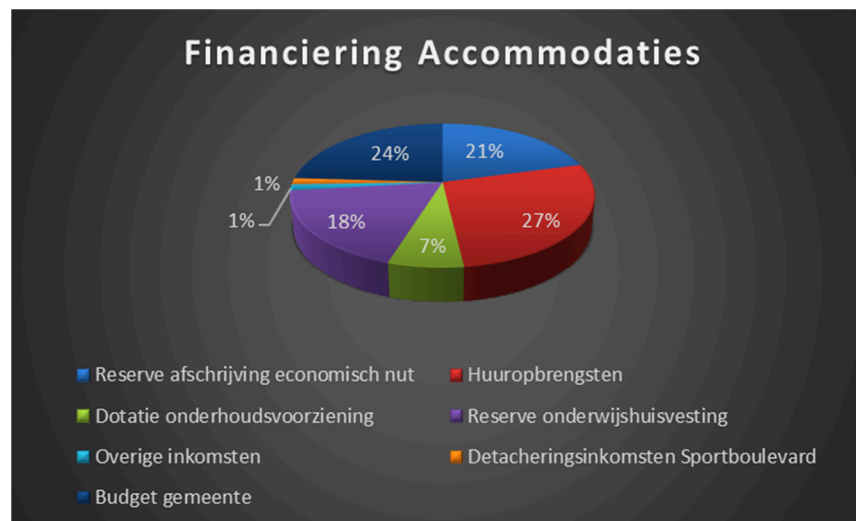
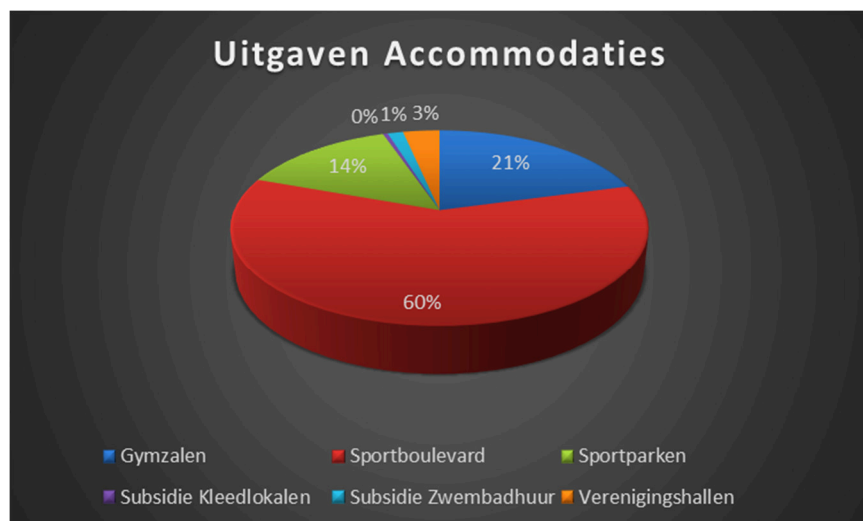
Gymzalen	21%	2.051.699
Sportboulevard	60%	5.908.516
Sportparken	14%	1.405.423
Subsidie Kleedlokalen	0%	44.331
Subsidie Zwembadhuur	1%	140.501
Verenigingshallen	3%	334.413

100% 9.884.883

Financiering

Reserve afschrijving economisch nut	21%	2.055.032
Huuropbrengsten	27%	2.701.650
Dotatie onderhoudsvoorziening	7%	665.878
Reserve onderwijshuisvesting	18%	1.805.139
Overige inkomsten	1%	137.802
Detacheringsinkomsten Sportblvd	1%	140.120
Budget gemeente	24%	2.379.262

100% 9.884.883

Vershil t.o.v. 'Accommodaties' in totale uitgaven aan sport wordt verklaard door interne verrekening met sector Maatschappelijke Ontwikkeling voor gymzalen.